

**Állásfoglalás a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény 12. § (3) bekezdése értelmezésével kapcsolatban.**

A Társaság állásfoglalás iránti kérelmet nyújtott be (**Beadvány**) nyújtott be a Magyar Nemzeti Bankhoz (székhelye: 1054 Budapest, Szabadság tér 9., telephelye: 1013 Budapest, Krisztina krt. 39.) (**MNB**) a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (**Pmt.**) 12. § (3) bekezdésében foglalt változásbejelentési kötelezettség értelmezésével kapcsolatban.

**I. TÉNYÁLLÁS**

A Társaság a Beadványában előadta, hogy a Pmt. 12. § (3) bekezdése szerint az üzleti kapcsolat fennállása alatt az ügyfelet változásbejelentési kötelezettség terheli, amennyiben az átvilágítás során megadott adatokban valamint a tényleges tulajdonos személyét illetően változás következik be. A Társaság az előbbiekhöz kapcsolódva megjegyezte, hogy az ügyfeladatok és az átvilágítási kötelezettség kapcsolatát illetően a Pmt. az alábbi rendelkezéseket tartalmazza.

A Pmt. 6. § (1) bekezdés g) pontja szerint a szolgáltató köteles az ügyfelet átvilágítani, ha a korábban rögzített ügyfélazonosító adatok valódiságával vagy megfelelőségével kapcsolatban kétség merül fel.

Arra vonatkozóan, hogy a szolgáltató mit tekint az adatok valódiságával vagy megfelelőségével kapcsolatban felmerült kétségnek, a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény, valamint az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló 2017. évi LII. törvény alapján elkészítendő belső szabályzat kötelező tartalmi elemeiről szóló 21/2017. (VIII. 3.) NGM rendelet (**NGM rendelet**) 1. § c) pontja tartalmaz előírást. Ez rögzíti, hogy a belső szabályzat egyik kötelező tartalmi eleme az ügyfélazonosító adatok valódiságával vagy megfelelőségével, illetve a tényleges tulajdonos kilétével kapcsolatban felmerült kétség alapjául szolgáló adatok, tények, körülmények felsorolása. A Beadvány szerint a Pmt. az előbbiekhöz vonatkozásában nem tartalmaz taxatív felsorolást, a jogalkotó a szolgáltató kockázatmérlegelésére bízta, hogy milyen körülmények esetén lépteti életbe a Pmt. 6. § (1) bekezdés g) pontja szerinti újbóli ügyfél-átvilágítást, a szempontokat azonban a szolgáltatónak belső szabályzatában kell rögzítenie.

A Pmt. 12. § (1) bekezdése szerint a szolgáltatónak biztosítania kell, hogy az ügyfélre és az üzleti kapcsolatra vonatkozóan rendelkezésre álló adatok és okiratok naprakészek legyenek, ennek érdekében a (2) bekezdés rögzíti, hogy a szolgáltató köteles ellenőrizni az ügyfeleiről rendelkezésre álló adatokat, és ha kétsége merül fel azok naprakészségét illetően, akkor ismételten el kell végeznie az ügyfél-átvilágítási intézkedéseket.

A Társaság álláspontja szerint a fentiek értelmében a szolgáltatónak a saját kockázatmérlegelése alapján meghatározott, de legalább öt éves gyakoriságú ellenőrzési kötelezettsége áll fenn az ügyfeladatokat illetően. Amennyiben a naprakészség vonatkozásában kétség merül fel az ellenőrzés során (tehát nem külső jelzésre, mint például az ügyfél általi változás-bejelentés, hanem a szolgáltató saját, adatfrissítést célzó tevékenysége alapján), úgy szükséges az újbóli átvilágítás elvégzése.

**II. JOGKÉRDÉS**

A szolgáltató abban kéri az MNB állásfoglalását, hogy azon esetben, amikor az ügyfél eleget tesz a Pmt. 12. § (3) bekezdésében foglaltaknak, azáltal, hogy írásban bejelenti az ügyfél adatainak megváltozását, és ennek alátámasztására rendelkezésre bocsátja a megváltozott adatokat tartalmazó okiratok másolatát, a Társaság köteles-e újbóli személyes megjelenést igénylő, a kockázati besorolásnak megfelelő szintű ügyfél-átvilágítást végezni és amennyiben igen, akkor e kötelezettsége melyik, a fentiekben hivatkozott jogszabályhelyen alapul.

### III. A TÁRSASÁG ÁLLÁSPONTJA

A Pmt. 6. és 12. §-a eltérő jelzőt használ a „nem megfelelő” ügyfeladatok vonatkozásában. A 6. §-ban a kritérium a valódiság vagy megfelelőség, míg a 12. §-ban a naprakészség. A megkülönböztetés nyilvánvalóan nem véletlen, illeszkedik a kockázat alapú megközelítés szemléletéhez és lehetőséget biztosít a szolgáltató részére, hogy maga értékelje a valamely okból nem megfelelő adatokban rejlő kockázat mértékét és döntsön annak kezelési módja felől.

A Társaság álláspontja szerint a 6. § nem az adatváltozást, hanem kifejezetten a csalásra, csalárd, jogsértő szándékra utaló gyanút felvető körülményeket jelenti, ezért várja el a jogalkotó, hogy a belső szabályzat rögzítse ennek tipikus megjelenési formáit, igazítva azokat a szolgáltató működési sajátosságaihoz. Ebben a körben a szolgáltatónak nincs mérlegelési lehetősége annak vonatkozásában, hogy amennyiben az adatok valódiságát vagy megfelelőségét illetően kétség merül fel, úgy elvégzi-e az ügyfél újbóli átvilágítását, hanem köteles azt lefolytatni, pontosan a magasabb fokú kockázati faktor jelenléte miatt.

Ezzel szemben a Társaság álláspontja szerint a Pmt. 12. §-a a szerződés fennállása során (sok esetben természetesen – például egy lejáró okmány) bekövetkező adatváltozások időszakos lekövetését írja elő, amikor a „naprakész” terminológiát alkalmazza. Ebben a körben a Társaság megítélése szerint a szolgáltató kockázatmérlegelési mozgástere az ismétlődés gyakoriságának meghatározására terjed ki. Újbóli átvilágítási kötelezettség ebben az esetkörben akkor keletkezik, ha az időszakos ellenőrzés során a szolgáltató eltérést észlel az adatokban.

A Társaság véleménye szerint látható tehát, hogy bár mindkét esetkör végkimenetele az újbóli ügyfél-átvilágítás, más-más okból kifolyólag kerül rá sor. Ezt az érvelést támasztja alá az is, hogy az ügyfél változás-bejelentési kötelezettségét is e szakasz (3) bekezdésében rögzíti a jogalkotó.

A Társaság szerint a fenti érvelésből fakadóan az ügyfél önkéntes változás-bejelentése nem tartozik sem a Pmt. 6. §-a sem pedig a 12. § (2) bekezdése szerinti újbóli átvilágítási kötelezettség alá és ebből fakadóan nem keletkezik újbóli átvilágítási kötelezettséget a szolgáltató oldalán. Ez a magatartás ugyanis a Társaság szerint nem takar csalárd, jogsértő szándékot (6. §), hanem épp ellenkezőleg, az ügyfél jogszabályból fakadó kötelezettségének teljesítését jelenti, továbbá nem húzódik meg mögötte olyan adateltérés, amelyre a szolgáltató saját, a Pmt. 12. § (2) bekezdésén alapuló időszakos ellenőrzése során derült fény.

A Társaság álláspontja tehát az, hogy amennyiben az ügyfél – eleget téve a Pmt. 12. § (3) bekezdésében foglalt változás-bejelentési kötelezettségének – önként, írásban jelenti be, hogy adataiban változás következett be – akár a jogszabály által meghatározott öt munkanapon belül, akár azt követően, de még mindenképpen a szolgáltató észlelését [azaz a Pmt. 12. § (2) bekezdés szerinti ellenőrzést] megelőzően – és az ezt alátámasztó dokumentumokat, okiratokat másolati formában hiánytalanul rendelkezésre bocsátja, nem szükséges az átvilágítás újbóli elvégzése, az ügyfél adatai a háttérrendszerekben a becsatolt dokumentumok, okiratok alapján módosíthatók.

Amennyiben azonban az ügyfél az adataiban bekövetkezett változást nem jelzi önként a szolgáltató számára, hanem arra a szolgáltató által a Pmt. 12. § (2) bekezdés szerinti elvégzett időszakos ellenőrzés keretében derül fény, úgy a szolgáltató – mérlegelési lehetőség nélkül – köteles az ügyfél újbóli átvilágítását elvégezni a Pmt. 12. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően.

### IV. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

Elöljáróban az MNB rögzíti, hogy a felügyeleti tevékenységgel összefüggő állásfoglalás kiadására jellemzően jogszabályi rendelkezések értelmezése vagy keretjellegű normatív rendelkezések tartalommal való feltöltése vonatkozásában kerül sor. Az állásfoglalások kiadásának célja, hogy jogi normák által nem szabályozott kérdésekben vagy többféleképpen értelmezhető, adott esetben egymásnak ellentmondó jogi szabályozás esetén az MNB saját álláspontját ismertesse annak érdekében, hogy az állásfoglalást kérő az MNB – nem

kötelező erejű – állásfoglalása ismeretében kialakíthassa saját jogi álláspontját. Az állásfoglalás kiadásának keretei között nincs lehetőség arra, hogy az állásfoglalás iránti kérelmet előterjesztő megvalósítani tervezett konkrét intézkedései, eljárása, folyamatai, üzleti megoldásai, termékei jogi megfelelőségét az MNB előzetesen vizsgálja, illetve jóváhagyja. Az MNB a felügyelt intézmények tevékenységét, egyedi gyakorlatát hatósági ellenőrzési tevékenysége keretében vizsgálja és értékeli.

Fentiek előrebocsátása mellett az MNB a Beadványban felvetett jogértelmezési kérdésben az alábbi felügyeleti álláspontot alakította ki.

A Pmt. 6. § (1) bekezdés g) pontja szerint „[a] szolgáltató az ügyfélátvilágítást köteles alkalmazni (...) ha a korábban rögzített ügyfélazonosító adatok valódiságával vagy megfelelőségével kapcsolatban kétség merül fel.”

A Pmt. 12. § (1) bekezdése alapján „[a] szolgáltató köteles biztosítani, hogy az ügyfélre és az üzleti kapcsolatra vonatkozóan 7-10. § alapján rendelkezésre álló adatok és okiratok naprakészen legyenek.”

A Pmt. 12. § (2) bekezdése alapján „[az] (1) bekezdésben meghatározott kötelezettség teljesítése érdekében – kockázatérzékenységi megközelítés alapján, de legalább ötévente – a szolgáltató ellenőrzi az ügyfeleiről rendelkezésre álló adatokat. Ha az ellenőrzés során a szolgáltatónak kétsége merül fel az adatok és a nyilatkozatok naprakészségét illetően, akkor ismételten elvégzi az ügyfél-átvilágítási intézkedést.”

A Pmt. 12. § (3) bekezdése alapján az „[ü]zleti kapcsolat fennállása alatt az ügyfél köteles a tudomásszerzéstől számított öt munkanapon belül értesíteni a szolgáltatót az ügyfélátvilágítás során megadott adatokban, illetve a tényleges tulajdonos személyét érintően bekövetkezett változásról.”

Az NGM rendelet 1. § c) pontja szerint „[a] pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvényben (a továbbiakban: Pmt.) meghatározott kötelezettségek körébe tartozó feladatok teljesítésére a szolgáltató által elkészítendő, a Pmt. 65. § (1) bekezdése szerinti belső szabályzat kötelező tartalmi elemei a következők:

c) az ügyfélazonosító adatok valódiságával vagy megfelelőségével, illetve a tényleges tulajdonos kilétével kapcsolatban felmerült kétség alapjául szolgáló adatok, tények, körülmények, (...) meghatározása.”

A Pmt. 12. § (3) bekezdésének rendelkezéséből következően az ügyfélnek az adatai változása esetén csupán bejelentési kötelezettsége van a szolgáltató felé, az adatok átvezetését megalapozó okiratmásolat egyidejű benyújtásának kötelezettségét azonban a törvény nem rögzíti az ügyfél vonatkozásában.

Amennyiben az ügyfél a változásbejelentési kötelezettségének nem tesz eleget, azonban a szolgáltató az adatváltozást bármilyen módon – akár a Pmt. 12. § (2) bekezdése alapján végzett ellenőrzés folyamán, akár más úton – észleli, akkor a szolgáltatónál szükségszerűen kétség kell, hogy felmerüljön a korábban rögzített adat valódiságát, illetve megfelelőségét illetően, így a szolgáltató köteles a Pmt. 6. § (1) bekezdés g) pontja alapján ismételt ügyfél-átvilágítást alkalmazni. Bár a változásbejelentés elmaradása az ügyfél részéről önmagában nem tekinthető csalárd magatartásnak, a Pmt. 6. § (1) bekezdés g) pontjában rögzített elvárás nem szűkíthető le ez utóbbi esetre, hanem általánosan alkalmazandó valamennyi olyan helyzetben, amikor a szolgáltatóhoz – bármilyen úton – eljutott információ alapján felmerül annak a lehetősége, hogy az általa korábban rögzített adat nem helytálló.

Amennyiben az ügyfél eleget tesz a Pmt. 12. § (3) bekezdésében előírt bejelentési kötelezettségének, a szolgáltató a bejelentett és az ügyfél által okirati másolattal esetlegesen alátámasztott megváltozott adatot a kockázatérzékenységi alapú előzetes – a közhiteles nyilvántartásból történő – ellenőrzést követően nyilvántartásában átvezeti. E körben az MNB indokoltnak, s így egyben jó gyakorlatnak is tartja, ha a szolgáltató az ügyfél elérhetőségi adatait minden esetben közhiteles nyilvántartásból verifikálja.

Amennyiben a szolgáltatónak a fenti lépések ellenére is kétsége marad fenn a bejelentett adat megfelelőségével kapcsolatban, akkor a Pmt. 6. § (1) bekezdés g) pontjában foglaltak értelmében köteles az ügyfelet újra átvilágítani. A kétséget megalapozó adatok, tények, körülmények tekintetében – az NGM rendelet 1. § c) pontjában foglaltakra figyelemmel – a szolgáltató belső szabályzatában foglaltak az irányadók.

**Összességében tehát rögzítendő, hogy az MNB nem ért egyet a Társaság azon álláspontjával, miszerint az ügyfél általi adatváltozás bejelentése esetén nem merülhet fel az újbóli ügyfél-átvilágítási kötelezettség a szolgáltató részéről. Az MNB szerint minden ilyen esetben az egyedi körülmények értékelését követően, valamint a vonatkozó szabályzatban lefektetett elvek mentén szükséges döntést hozni abban a kérdésben, hogy adott helyzet megkíván-e ismételt ügyfél-átvilágítást a kockázatok kezelésének körében.**

\*\*\*

Felhívom a Társaság figyelmét arra, hogy az MNB a véleményét kizárólag a Beadványban rendelkezésre bocsátott információk alapján alakította ki, így az abban foglalt egyedi jogértelmezés csak az abban előadott tényállásra vonatkozik. Az MNB véleménye nem tekinthető kötelező erejű állásfoglalásnak, a benne foglaltaknak más hatóságra, illetve a bíróságra nézve nincs kötelező tartalma. Jelen állásfoglalás kizárólag tájékoztatás céljából készült, a benne foglaltak egyéb célok (pl. marketing) érdekében, továbbá harmadik személyekkel szemben nem használhatóak fel, illetve jogvita eldöntésére nem alkalmazhatóak.

Budapest, 2019. augusztus 09.